

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา วันที่ 22 กรกฎาคม 2553 มีผลบังคับใช้วันที่ 23 กรกฎาคม 2553 กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา จัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา เพื่อปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง โดยพิจารณาจากการพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติการสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบผู้เรียน ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักวิทยาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553 : 2)

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ฉบับสรุป ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล สร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของสังคม และได้กำหนดนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในมาตรา 80(3) ข้อ 6 ให้ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ปลูกจิตสำนึกเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมุ่งให้คนไทยเป็นคนดี เก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ ใฝ่รู้ และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สุขภาพทั้งทางกายและใจที่สมบูรณ์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นเป้าหมายและหลักฐานของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : ก)

หลักสูตรกลุ่มสาระศิลปะเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผล คือ วิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และความต้องการของท้องถิ่น ได้สิ่งที่มีคุณค่าในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” ภูมิปัญญาชาวบ้านจึงเป็นสิ่งที่ควรนำมาศึกษา และเรียนรู้ เพื่อสืบทอดและอนุรักษ์สิ่งที่มีค่าในท้องถิ่นเหล่านี้ไว้ เนื่องจากภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นแหล่งความรู้ในท้องถิ่น ที่อยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียนมากที่สุด ดังนั้นการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน จึงเป็นการสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในชุมชนนั้น ๆ อย่างแท้จริง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ช่วยให้มีจิตใจที่งดงาม สมาธิแน่วแน่ สุขภาพกายและสุขภาพจิตมีความสมดุลเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของสังคมโดยรวม(กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 155)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน โกสุมวิทยาสรรค์ การเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีการจัดการเรียนทั้ง รายวิชาทัศนศิลป์ รายวิชาดนตรี และรายวิชานาฏศิลป์ ซึ่งรายวิชานาฏศิลป์มีความสำคัญส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระศิลปะ เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีเนื้อหาที่ค่อนข้างมากจึงทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนได้ครบทุกสาระได้ ส่วนในรายวิชานาฏศิลป์นั้นทางกลุ่มสาระได้จัดให้ผู้เรียนเรียนอย่างน้อย 6 สัปดาห์ต่อภาคเรียน แต่ยังคงขาดสื่อการเรียนที่เป็นระบบระเบียบ ทำให้การเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ของกลุ่มสาระศิลปะนั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ตามที่โรงเรียนกำหนด จากการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์และตรวจสอบข้อมูลด้านการศึกษาคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน โกสุมวิทยาสรรค์ ในปีการศึกษาที่ผ่านมาจากฝ่ายวิชาการ (2557 : 13) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำในหลายกลุ่มสาระนี้ รวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ คือ เฉลี่ยร้อยละ 73.87 ซึ่งต่ำกว่าที่โรงเรียนกำหนดไว้ คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ทำให้ครูประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ขาดสื่อต่าง ๆ เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีเนื้อหาทั้ง ทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ ซึ่งมีเนื้อหาที่ค่อนข้างมาก ทำให้นักเรียนขาดความเข้าใจในเนื้อหา และไม่สนใจในการเรียนเท่าที่ควร

ในการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัญหาส่วนใหญ่มาจากการขาดสื่อการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรี รูปภาพและวีดิทัศน์ต่างๆ จากการสังเกตของผู้วิจัยได้พบในสถานศึกษาโรงเรียนโกสุมพิทยาศรัคมีสื่อวีดิทัศน์ทางนาฏศิลป์ไม่ครบหรือไม่มี ทำให้การจัดการเรียนการสอน ขาดสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม เป็นสาเหตุหนึ่งที่นักเรียน ไม่ให้ความสนใจในการเรียนและการปฏิบัติเท่าที่ควร นักเรียนจึงไม่มีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ ขาดทักษะการฟ้อนรำที่สวยงาม และในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 นี้จะต้องเรียนเรื่องระบำซุมมูมเผ่าไทย จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาหาวิธีที่จะนำมาแก้ปัญหา โดยจะใช้สื่อประสม เช่น วีดิทัศน์ เอกสารประกอบการสอน การฝึกปฏิบัติจริงโดยครูเป็นต้นแบบของการปฏิบัติ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างความรู้เพิ่มเติมจากเนื้อหาในหนังสือ ซึ่งจะไม่ทำให้นักเรียนเบื่อและสนุกไปกับการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังขาดครูเฉพาะทางในการถ่ายทอดวิชาความรู้ทางดนตรี-นาฏศิลป์ให้กับเด็กทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้วยเหตุผลและความสำคัญที่ผู้วิจัยได้กล่าวมา สื่อประสม สื่อวีดิทัศน์ นั้นมีประโยชน์ทั้งในด้านความสะดวก ทันสมัย มีความสนุกสนานผ่านตัวละคร และยังช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ดังนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและเหตุผล รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องจึงได้สนใจที่จะหาวิธีที่จะแก้ปัญหาและดำเนินการศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค Co-op Co-op ประกอบสื่อประสม เรื่องระบำซุมมูมเผ่าไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในการพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค Co-op Co-op ประกอบสื่อประสม เรื่องระบำซุมมูมเผ่าไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค Co-op Co-op ประกอบสื่อประสม เรื่องระบำซุมมูมเผ่าไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 80
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค Co-op Co-op ประกอบสื่อประสม เรื่องระบำซุมมูมเผ่าไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค Co-op Co-op ประกอบสื่อประสม เรื่อง ระบายชมนุ่มเผ่าไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/8 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 26 จำนวน 41 คน เพราะเป็นห้องที่เรียนวิชานาฏศิลป์เพียงห้องเดียวในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558

2. ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Co-op Co-op ประกอบสื่อประสม เรื่อง ระบายชมนุ่มเผ่าไทย

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบายชมนุ่มเผ่าไทย และความพึงพอใจของผู้เรียน

3. กรอบเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือสาระนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ โดยเนื้อหา เรื่อง ระบายชมนุ่มเผ่าไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง นาฏยศัพท์เบื้องต้น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง องค์ประกอบการร่ายรำชมนุ่มเผ่าไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ทำรำไทยปัจจุบันและไทยล้านนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ทำรำไทยใหญ่และไทยล้านช้าง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ทำรำไทยสิบสองจุไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ทำรำไทยอาหมและท่าจบ

4. ระยะเวลา/สถานที่วิจัย

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียน โกสุมวิทยาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม สพม. เขต 26

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคแบบ Co-op Co-op หมายถึง การทำงานเป็นกลุ่มเป็น
กระบวนการกลุ่มเล็กอย่างน้อย 4-6 คน คณะความสามารถจะมีทั้งคนเก่ง ปานกลางและคนอ่อน
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม โดยจะมุ่งเน้นกิจกรรมกลุ่มเป็นหลัก โดย
ยึดคติที่ว่า ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่มจึงจะสำเร็จ การเรียน
นาฏศิลป์ต้องการความร่วมมือเป็นกลุ่มในการทำงานและความรับผิดชอบ โดยมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน
ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

ขั้นที่ 3 ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

สื่อประสม หมายถึง สื่อประกอบการสอนที่ประกอบด้วย ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดิทัศน์
(Video) ไฟล์เสียงเรื่องระบำซุมมุ่นมู่ไทย รายวิชานาฏศิลป์ การนำสื่อมากกว่าหนึ่งชนิด มาจัด
การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ การนำสื่อ
มากกว่าหนึ่งชนิด มาจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อวัด
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะทางนาฏศิลป์ การปฏิบัติทำรำประกอบเพลงระบำซุมมุ่นมู่ไทย
ได้อย่างถูกต้องตามวิดิทัศน์(วิดิโออธิบายท่ารำ) มีลีลาที่อ่อนช้อย สอดคล้องสัมพันธ์กับจังหวะ
ของเพลง การพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Co-op Co-op ประกอบสื่อประสม
เรื่องระบำซุมมุ่นมู่ไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประสิทธิภาพ หมายถึง คุณภาพของบทเรียนสื่อประสม ตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบประเมินทักษะทางนาฏศิลป์ระหว่างเรียน
ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแบบ Co-op Co-op ประกอบสื่อประสม แบบ
สังเกตพฤติกรรมนักเรียนและแบบทดสอบย่อย

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนและคะแนนทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์หลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Co-op Co-op ประกอบสื่อประสม

ความพึงพอใจ หมายถึง อารมณ์ความรู้สึก ความชอบ ความพอใจ ความสนุกสนาน ความพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/8 โรงเรียน โกสุมพิทยาสรรค์ จำนวน 41 คน ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค Co-op Co-op ประกอบสื่อประสม เรื่องระบำ ชุมนุมเผ่าไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักเรียนได้รับความรู้และมีทักษะการปฏิบัติ ระบำชุมนุมเผ่าไทย ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
2. นักเรียนสามารถนำไปแสดงกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ ได้
3. ครูผู้สอนได้สื่อประสมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระศิลปะและสามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนสาขาวิชาที่ตนเองรับผิดชอบให้มีคุณภาพ
4. ใช้เป็นสารสนเทศเพื่อให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา
5. ครูใช้เป็นแนวทางสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆและระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน สามารถนำไปปรับปรุงใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป